

Державний вищий навчальний заклад
“Українська академія банківської справи
Національного банку України”
Кафедра теоретичної і прикладної економіки

МАКРОЕКОНОМІКА

Методичні рекомендації

Для студентів напрямів підготовки
6.030502 “Економічна кібернетика”,
6.030503 “Міжнародна економіка”,
6.030508 “Фінанси і кредит”,
6.030509 “Облік і аудит”
заочної форми навчання

Суми
ДВНЗ “УАБС НБУ”
2012

УДК 330.101.541
М15

Рекомендовано до видання методичною радою Державного вищого навчального закладу “Українська академія банківської справи Національного банку України”, протокол № 4 від 22.12.2011.

Розглянуто та схвалено на засіданні кафедри теоретичної і прикладної економіки, протокол № 4 від 08.12.2011.

Укладачі:

М. М. Гузь, кандидат економічних наук,
ДВНЗ “Українська академія банківської справи НБУ”;

Д. В. Олексіч, кандидат економічних наук,
ДВНЗ “Українська академія банківської справи НБУ”

Рецензенти:

М. І. Макаренко, доктор економічних наук, професор,
ДВНЗ “Українська академія банківської справи НБУ”;

О. В. Прокопенко, доктор економічних наук, професор,
ДВНЗ “Українська академія банківської справи НБУ”

Макроекономіка : методичні рекомендації / Державний вищий навчальний заклад “Українська академія банківської справи Національного банку України” ; [уклад.: М. М. Гузь, Д. В. Олексіч]. – Суми : ДВНЗ “УАБС НБУ”, 2012. – 41 с.

Методичні рекомендації містять основну проблематику курсу макроекономіки за темами, ключові категорії та поняття, тематику контрольних робіт, задачі та вправи, питання до іспиту відповідно до затвердженої програми, а також рекомендовану літературу, що сприяє самостійній роботі студентів і засвоєнню ними матеріалу. Дана структура дисципліни відповідає вимогам кредитно-модульної системи навчання.

Призначені для студентів напрямів підготовки 6.030502 “Економічна кібернетика”, 6.030503 “Міжнародна економіка”, 6.030508 “Фінанси і кредит”, 6.030509 “Облік і аудит” заочної форми навчання.

УДК 330.101.541

© ДВНЗ “Українська академія банківської справи Національного банку України”, 2012

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
1. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ	6
2. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ	7
3. ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ ЗА ТЕМАМИ.....	9
4. ТЕМАТИКА КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ	19
5. ЗАДАЧІ	23
6. ПИТАННЯ ДО ІСПИТУ	32
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	35
ДОДАТКИ.....	38

ВСТУП

Макроекономіка є складовою частиною економічної теорії і належить до тих дисциплін, які повинні забезпечити фундаментальну підготовку студентів економічних спеціальностей вищих навчальних закладів.

Макроекономіка є невід’ємною складовою професійної підготовки бакалаврів банківської справи, роль якої підвищується в результаті євроінтеграційних тенденцій та відповідно до вимог Болонського процесу. Разом з курсами політичної економії, мікроекономіки та міжнародних економічних відносин курс макроекономіки покликаний формувати у студентів систему послідовно викладених базових знань.

Мета дисципліни: формування системи знань про механізми функціонування національної економіки на підставі сучасних макроекономічних теорій, обґрунтованих світовою і вітчизняною наукою, та досвід макроекономічної практики.

Макроекономіка ґрунтується на набутих студентами знаннях з політичної економії, історії економічних вчень, мікроекономіки, економічної історії, філософії, статистики та служить теоретичною основою вивчення таких дисциплін, як “Гроші і кредит”, “Фінанси”, “Центральні банки, валютне регулювання”.

Предмет навчальної дисципліни: механізм функціонування національної економіки, цінові поєднання ринкового саморегулювання та державного впливу на економічні процеси.

У результаті вивчення курсу макроекономіки студенти повинні **знати:**

- основні принципи функціонування економіки на макрорівні;
- передумови та закономірності формування рівноваги на товарному, фінансовому ринку і ринку факторів виробництва;
- суть явища інфляції та системи антиінфляційних заходів;
- умови запровадження макроекономічної політики держави;
- засади формування, реалізації та стимулювання економічного зростання відповідно до концепцій шкіл макроекономіки;

вміти:

- адекватно оцінювати макроекономічну ситуацію в країні;
- аналізувати макроекономічні показники розвитку економіки, які становлять зовнішнє середовище діяльності господарських суб’єктів;
- визначати величину банківських і кредитних коштів, вплив макроекономічних показників на величину бюджету держави, рівень інфляції та рівень безробіття в ринковій економіці;

- порівнювати переваги та недоліки застосованих на практиці моделей рівноваги та регулювання економіки;
- давати оцінку та прогнозувати можливі наслідки макроекономічної політики держави.

Відповідно до робочої навчальної програми зміст курсу згруповано в 12 тем, що охоплюють базові проблеми макроекономічної теорії.

При структуризації курсу використано проблемний підхід, за якого логіка викладання дисципліни ґрунтується на виділенні у її складі послідовних груп питань. Кожна з груп розкриває певну проблему крізь призму поглядів панівних шкіл економіки. Послідовність викладу цих проблем зумовлена ступеневою логікою рівноважного аналізу, широко застосовуваного в макроекономічних дослідженнях. Наприклад, після загальних засад макроекономіки розглядаються питання рівноваги товарного ринку в трактуваннях Дж. М. Кейнса (неокейнсіанців) та неокласиків. Потім висвітлюються питання рівноваги грошового ринку, подвійної рівноваги товарного і грошового ринків тощо.

До складу методичних рекомендацій входять загальні вимоги до виконання контрольних робіт, ознайомча інформація щодо змісту макроекономіки та основних її понять, тематика контрольних робіт і перелік задач, список рекомендованої літератури, а також додатки, призначені для правильного оформлення роботи та вибору відповідної теми.

Засвоєння курсу передбачає практичні заняття і вправи. В умовах заочного навчання важливим етапом підготовки спеціаліста є виконання контрольної письмової роботи.

Метою контрольної роботи є поглиблення, закріплення та перевірка знань, отриманих у процесі самостійного вивчення курсу, а також формування практичних навичок у застосуванні прийомів макроекономічного аналізу.

1. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ

ПОГОДИННИЙ РОЗПОДІЛ НАВЧАЛЬНОГО ЧАСУ ЗА ТЕМАМИ

№ пор.	Тема	Заочна форма навчання			
		Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота студентів	Усього
1	Макроекономіка як наука			6	6
2	Макроекономічні показники в системі національних рахунків			8	8
3	Ринок праці	1	1	10	12
4	Товарний ринок	2	1	12	15
5	Грошовий ринок	1	1	10	12
6	Інфляційний механізм			24	24
7	Споживання домогосподарств			8	8
8	Приватні інвестиції			22	22
9	Сукупні витрати і ВВП	2	1	14	17
10	Економічна динаміка			8	8
11	Держава в системі макроекономічного регулювання			6	6
12	Зовнішньоекономічна діяльність			6	6
	УСЬОГО	6	4	134	144

2. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

За навчальним планом студенти слухають вступний курс лекцій з “Макроекономіки”, а також відпрацьовують цей матеріал на семінарських заняттях. Тематику семінарських занять визначає викладач.

Вивчення курсу “Макроекономіка” студентами заочної форми навчання потребує від них самостійної роботи. Ознайомившись з планами семінарського заняття, прочитавши відповідний розділ підручника, посібника або періодичні видання, студент знаходить відповіді на питання, що стосуються даної теми. Після самостійного опрацювання літератури слід пересвідчитися, що основні категорії та поняття даної теми засвоєні.

Важливе місце в опануванні курсу “Макроекономіка” займає виконання контрольної роботи. Контрольна робота – це результат самостійної роботи студента, де в логічній послідовності та в стислій формі викладається зміст вибраної теми. При вивченні теми слід базуватися на критичному, творчому аналізі різноманітних першоджерел з урахуванням статистичних даних. Завдання студента полягає в тому, щоб після ретельного ознайомлення з літературою зуміти в стислій формі ґрунтовно розкрити питання і висловити своє ставлення до викладеного матеріалу. Контрольна робота для студентів заочного відділення містить теоретичне питання та практичне завдання за тематикою курсу. Контрольні завдання виконуються за варіантами.

Вибір варіанта відбувається відповідно до двох останніх цифр шифру залікової книжки студента. Таблиця варіантів наведена в додатку А. Практичні завдання пронумеровані окремо від теоретичних і в дужках з позначкою “п”.

Теоретичне питання та зміст практичного завдання студент повинен переписати без змін. Відповідь має містити теоретичні та методологічні положення, графічний, табличний та інший ілюстративний матеріал. Теоретична частина контрольної роботи повинна становити три чверті її структури. Розв’язання задачі слід викласти детально, супроводжуючи чіткими та аргументованими поясненнями, формулами, графіками. Після одержання результату слід зазначити відповідь і зробити висновок.

Контрольна робота подається в рукописному вигляді в окремому зошиті або на зброшурованих аркушах паперу формату А-4 з полями 2,5–3 см (для поміток рецензента). Загальний обсяг контрольної роботи

12–14 аркушів. Титульний аркуш оформляється відповідно до додатка Б, обов'язково вказується шифр залікової книжки.

Після отримання перевіреної роботи студент повинен виправити всі вказані рецензентом помилки. Виправлення та доповнення виконуються на окремих аркушах, які слід вкласти в прорецензовану роботу і знову здати.

Всі наведені форми самостійної роботи студентів будуть сприяти засвоєнню методики пізнання економічних явищ і процесів, вивченню закономірностей, рушійних сил розвитку суспільного виробництва на макрорівні.

3. ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ ЗА ТЕМАМИ

Тема 1. МАКРОЕКОНОМІКА ЯК НАУКА

Зміст теми

1. Роль макроекономіки в житті суспільства. Об'єкт і предмет макроекономіки.
2. Предмет і методологія макроекономічної теорії. Розвиток та специфіка макроекономічного аналізу.
3. Макровеличини: загальна характеристика, статистичні показники, джерела макроекономічної інформації.
4. Економічні ресурси та їх характеристика.
5. Економічна система як об'єкт макроекономіки. Головні ознаки економічної системи.
6. Основні агрегати, що характеризують економічну систему.
7. Причинно-наслідковий механізм функціонування та розвитку національної економіки як предмет макроекономіки. Позитивна й нормативна функції макроекономіки.
8. Методологія макроекономіки. Моделювання як головний метод відображення фактичної поведінки економіки.
9. Кругообіг ресурсів, продуктів і доходів в економіці.

Основні поняття і категорії

Економіка. Галузеві економічні науки. Функціональні економічні науки. Мікроекономіка. Макроекономіка. Агрегування. Моделювання. Генетичний аналіз. Функціональний аналіз. Причинно-наслідкові зв'язки. Кореляційні зв'язки. Економічні закони. Позитивна макроекономіка. Нормативна макроекономіка. Економічна політика. Макроекономічні цілі. Макровеличини. Статистичні показники. Абсолютні показники. Відносні показники. Показники динаміки. Індекси. Запас. Потік. Короткостроковий і довгостроковий періоди. Економічний кругообіг.

Проблемні питання

Головна суперечність суспільства. Матеріальні потреби людей та їх форми. Практична функція макроекономіки. Підвищення ефективності економічних ресурсів як спосіб зростання рівня задоволення матеріальних потреб. Особливі риси окремих економічних систем: ринкова економіка, командно-адміністративна економіка, змішана економіка. Шляхи підвищення ефективності економіки. Сходження від абстрактного до конкретного як метод пізнання причинно-наслідкового механізму функціонування та розвитку національної економіки. Два етапи методу сходження від абстрактного до конкретного. Сутність математичних і графічних моделей. Припущення “за інших незмінних умов”.

Тема 2. МАКРОЕКОНОМІЧНІ ПОКАЗНИКИ В СИСТЕМІ НАЦІОНАЛЬНИХ РАХУНКІВ

Зміст теми

1. Система національних рахунків як міжнародний стандарт макроекономічного рахівництва.
2. Методологічні принципи системи національних рахунків.
3. Основні категорії системи національних рахунків: інституціональна одиниця, сектори, економічні операції, рахунки.
4. Основні макроекономічні показники.
5. Випуск та його оцінювання. Проміжна продукція, кінцева продукція і ВВП.
6. Методи обчислення ВВП.
7. Номінальний і реальний ВВП.
8. Індекс цін, індекс споживчих цін, індекс цін ВВП (дефлятор ВВП). Дефлювання та інфлювання.

Основні поняття і категорії

Національний обсяг виробництва (національний продукт). Система національних рахунків. Система балансів народного господарства. Валовий внутрішній продукт (ВВП). Валовий національний продукт (ВНП). Додана вартість. Проміжний продукт. Подвійний рахунок. Споживчі витрати. Валові внутрішні приватні інвестиції. Амортизація. Чисті інвестиції. Державні закупівлі товарів і послуг. Чистий експорт. Чистий внутрішній продукт (ЧВП). Непрямі податки. Національний дохід. Особистий дохід. Використовуваний (наявний) дохід. Трансфертні платежі. Метод розрахунку ВВП: виробничий метод, розподільний метод, метод кінцевого використання. Базовий і поточний періоди, фактичні (поточні) та порівнянні (постійні) ціни. Індекс споживчих цін. Дефлятор ВВП. Номінальний ВВП. Реальний ВВП.

Проблемні питання

Аналітична формула ВВП за категоріями кінцевого використання. Обчислення валового національного доходу та валового національного наявного доходу. Макроекономічні показники на чистій основі. Відмінність між індексом споживчих цін і дефлятором ВВП. Обчислення зміни номінального ВВП за рахунок зміни реального ВВП і зміни рівня цін.

Тема 3. РИНОК ПРАЦІ

Зміст теми

1. Зайнятість і безробіття.
2. Показники рівня використання робочої сили: рівень зайнятості, рівень безробіття, коефіцієнт участі в робочій силі.
3. Види безробіття: фрикційне, структурне, циклічне, природне.
4. Механізм ринку праці.
5. Неокласична теорія ринку праці. Неокласична функція попиту на працю. Неокласична функція пропозиції праці. Графічна інтерпретація неокласичної моделі ринку праці.
6. Кейнсіанська теорія ринку праці. Кейнсіанська функція попиту на працю. Кейнсіанська функція пропозиції праці. Графічна інтерпретація кейнсіанської моделі ринку праці.
7. Втрати від безробіття. Закон Оукена.

Основні поняття і категорії

Рівень безробіття. Повна зайнятість. Неповна зайнятість. Надмірна зайнятість. Фрикційне безробіття. Структурне безробіття. Циклічне безробіття. Рівень зайнятості. Рівень безробіття. Коефіцієнт участі в робочій силі. Попит на працю. Пропозиція праці. Рівновага ринку праці. Потенційний ВВП. Фактичний ВВП.

Проблемні питання

Населення як джерело робочої сили. Обчислення природного рівня безробіття. Витрати, що пов'язані з природним безробіттям. Втрати від циклічного безробіття. Відставання фактичного ВВП від потенційного ВВП (розрив ВВП). Визначення потенційного ВВП на основі розриву ВВП. Визначення впливу безробіття на динаміку ВВП. Основні відмінності у поглядах класиків і кейнсіанців на проблему рівноваги ринку праці.

Тема 4. ТОВАРНИЙ РИНОК

Зміст теми

1. Сукупний попит. Сутність сукупного попиту та його відмінність від ринкового попиту. Крива сукупного попиту.
2. Цінові чинники сукупного попиту: ефект процентної ставки, ефект багатства, ефект чистого експорту.
3. Нецінові чинники сукупного попиту та їх вплив на його криву.

4. Сукупна пропозиція. Довгострокова сукупна пропозиція та її теоретичний інструментарій. Короткострокова сукупна пропозиція і ціна. Основна модель короткострокової сукупної пропозиції.
5. Функція короткострокової сукупної пропозиції. Нецінові чинники короткострокової сукупної пропозиції.
6. Модель AD-AS як базова модель економічної рівноваги. Короткострокова і довгострокова рівноваги. Ефект храповика.

Основні поняття і категорії

Товарний ринок. Сукупний попит. Крива AD. Ефект процентної ставки. Ефект багатства (ефект реальних касових залишків). Ефект імпортних закупівель. Сукупна пропозиція. Крива AS. Кейнсіанський (горизонтальний), класичний (вертикальний) і проміжний відрізки кривої AS. Короткостроковий період. Довгостроковий період. Ефект храповика. Рівновага товарного ринку. Рівноважний рівень цін. Рівноважний обсяг виробництва. Шок попиту. Шок пропозиції.

Проблемні питання

Виробнича функція як математична інтерпретація довгострокової сукупної пропозиції. Гіпотези теоретичного інструментарію основної моделі короткострокової сукупної пропозиції. Крайній випадок короткострокової сукупної пропозиції та його графічна інтерпретація. Механізм відновлення економічної рівноваги, що порушується коливаннями сукупного попиту. Механізм відновлення економічної рівноваги, що порушується збуреннями сукупної пропозиції. Основні відмінності у поглядах класиків і кейнсіанців на проблему рівноваги товарного ринку.

Тема 5. ГРОШОВИЙ РИНОК

Зміст теми

1. Пропозиція грошей. Сутність пропозиції грошей і грошові агрегати.
2. Грошова база та її компоненти. Грошова маса. Грошовий мультиплікатор. Мультиплікація грошової бази банківською системою.
3. Обов'язкові та надлишкові резерви банків. Норма резервування.
4. Попит на гроші. Класичний підхід до функції попиту на гроші. Рівняння грошового попиту кількісної теорії грошей.
5. Процентна ставка: сутність і види. Реальна процентна ставка та чинники, що впливають на її рівень. Номінальна процентна ставка на основі рівняння Фішера.
6. Механізм грошового ринку. Рівняння рівноваги на грошовому ринку. Механізм відновлення рівноваги на грошовому ринку.

Основні поняття і категорії

Грошова маса. Грошові агрегати. Готівка. Емісія. НБУ. Грошова база. Банківські резерви. Обов'язкові й надлишкові резерви. Загальні резерви банку. Норма резервування. Коефіцієнт резервування. Коефіцієнт депонування. Попит на гроші. Пропозиція грошей. Ставка процента. Номінальна ставка процента. Реальна ставка процента. Рівняння Фішера.

Проблемні питання

Кембриджські економісти про функцію попиту на гроші. Кейнс про мотиви попиту на гроші. Кейнсіанське рівняння попиту на гроші. Фрідменська функція попиту на гроші. Кейнсіанська функція попиту на гроші. Очікувана і фактична реальна процентна ставка. Мотиваційна роль реальної процентної ставки. Механізм відновлення рівноваги на грошовому ринку, порушеної збільшенням доходу. Механізм відновлення рівноваги на грошовому ринку, порушеної збільшенням грошової бази. Механізм відновлення рівноваги на грошовому ринку, порушеної одночасним зростанням доходу і збільшенням грошової бази. Основні відмінності у поглядах класиків і кейнсіанців на проблему рівноваги грошового ринку.

Тема 6. ІНФЛЯЦІЙНИЙ МЕХАНІЗМ

Зміст теми

1. Сутність і види інфляції.
2. Темп інфляції та методи його обчислення.
3. Інфляція попиту та її графічна інтерпретація.
4. Інфляція витрат та її графічна інтерпретація.
5. Причини та наслідки інфляції. Кейнсіанська теорія щодо причини інфляції та її недоліки.
6. Роль грошей в інфляційному механізмі: монетаристський підхід і позиція кейнсіанців.
7. Основні наслідки високої інфляції.
8. Інфляція і безробіття. Крива Філіпса. Рівняння кривої Філіпса та сутність її складових.

Основні поняття і категорії

Інфляція. Дезінфляція. Рівень інфляції. Темп інфляції. Інфляція попиту. Інфляція витрат. Відкрита інфляція. Прихована інфляція. Помірна інфляція. Галопуюча інфляція. Гіперінфляція. Очікувана і неочікувана інфляція. Інфляційні очікування. Крива Філіпса. Стагфляція.

Проблемні питання

Очікувана інфляція за теорією адаптивних очікувань. Очікувана інфляція за теорією раціональних очікувань. Чинники інфляції попиту. Чинники інфляції витрат. Інфляція повної зайнятості та переміщення кривої Філіпса. Крива Філіпса як аналітичний засіб стабілізаційної політики. Крива Філіпса у довгостроковому періоді. Інфляція в перехідній економіці та шляхи її подолання. Стагфляція у трактуванні кейнсіанців. Монетаристський погляд на стагфляцію. Прихильники школи раціональних очікувань про походження стагфляції. Довгострокові заходи подолання інфляції (школа економіки пропозиції).

Тема 7. СПОЖИВАННЯ ДОМОГОСПОДАРСТВ

Зміст теми

1. Доходи і витрати домогосподарств у моделі економічного кругообігу.
2. Економічна нерівність та способи її оцінювання: крива Лоренца, децильний коефіцієнт, коефіцієнт Джині.
3. Кейнсіанська функція споживання.
4. Кейнсіанська функція заощаджень.

Основні поняття і категорії

Доходи домогосподарств. Особистий дохід. Особистий наявний дохід. Заощадження домогосподарств. Споживання домогосподарств. Економічна нерівність. Крива Лоренца. Децильний коефіцієнт. Коефіцієнт Джині. Гранична схильність до споживання та заощаджень. Середня схильність до споживання та заощаджень. Автономне споживання. Заощадження домогосподарств.

Проблемні питання

Доходи домогосподарств як джерело споживання. Особистий дохід у приватній закритій економіці та його складові. Теперішня вартість майбутніх грошей і майбутня вартість теперішніх грошей. Зв'язок між диференціацією доходів і споживанням. Сучасна модифікація кейнсіанської функції споживання. Чинники, що впливають на граничну схильність до споживання. Чинники автономного споживання: багатство, запозичення. Функції споживання з урахуванням фактора часу. Теорія Фішера про міжчасовий вибір споживача. Вплив на споживання поточного доходу, заощаджень та позик. Гіпотеза життєвого циклу Модільяні. Функція споживання за гіпотезою життєвого циклу. Гіпотеза постійного доходу. Функція споживання за гіпотезою постійного доходу.

Тема 8. ПРИВАТНІ ІНВЕСТИЦІЇ

Зміст теми

1. Інвестиції та фактори, що впливають на їх обсяг.
2. Заощадження як джерело та фінансове обмеження інвестицій.
3. Кейнсіанська функція інвестицій. Передумови кейнсіанської функції інвестицій. Графічна та математична інтерпретація кейнсіанської функції інвестицій.
4. Неокласична функція інвестицій. Передумови неокласичної функції інвестицій. Математична інтерпретація неокласичної функції інвестицій.
5. Класичний механізм урівноваження заощаджень з інвестиціями.
6. Кейнсіанський механізм урівноваження заощаджень з інвестиціями.

Основні поняття і категорії

Інвестиції. Заощадження. Гранична ефективність капіталу. Бажаний обсяг капіталу. Граничні витрати на капітал. Процентна ставка. Прибутковість інвестиційних проектів. Фінансові ринки. Облігація. Звичайна акція. Фінансові посередники.

Проблемні питання

Модель гнучкого акселератора. Проста інвестиційна функція. Бухгалтерський метод визначення прибутковості інвестиційних проектів. Метод чистої дисконтованої вартості. Зміна автономних інвестицій та її графічна інтерпретація. Чинники автономних інвестицій: технічний прогрес, рівень забезпеченості основним капіталом, податки на підприємців, ділові очікування. Модель простого акселератора. Залежність заощаджень від доходу. Рівновага між заощадженнями та інвестиціями як закон-тенденція. Структура заощаджень приватної закритої економіки. Роль фінансової системи в трансформації заощаджень в інвестиції.

Тема 9. СУКУПНІ ВИТРАТИ ТА ВВП

Зміст теми

1. Сукупні витрати і рівноважний ВВП. “Кейнсіанський хрест”.
2. Мультиплікатор витрат. Рецесійний та інфляційний розриви у кейнсіанській моделі рівноваги.
3. Подвійна рівновага товарного та грошового ринків. Модель IS-LM.

Основні поняття і категорії

Сукупні витрати. Фактичні та заплановані витрати. Заплановані та незаплановані інвестиції. Мультиплікатор витрат. Індуційовані й автономні витрати. Ефект мультиплікатора. Рецесійний розрив. Інфляційний розрив. Крива IS. Крива LM. Рівновага в моделі IS-LM.

Проблемні питання

Визначення рівноважного ВВП на основі методу “витрати – випуск”. Модель “кейнсіанський хрест”. Визначення рівноважного ВВП за методом “вилучення – ін’єкції”. Модель “заощадження – інвестиції”. Алгебраїчна модель простого мультиплікатора та його сутнісне визначення. Механізм мультиплікації автономних витрат. Ефект мультиплікатора та його математична і графічна інтерпретація. Сукупні витрати і потенційний ВВП. Рецесійний розрив як наслідок дефіциту автономних витрат в умовах неповної зайнятості. Графічна та математична інтерпретація рецесійного розриву. Інфляційний розрив як наслідок надлишку автономних витрат в умовах повної зайнятості. Графічна та математична інтерпретація інфляційного розриву. Бюджетно-податкова політика в моделі IS-LM. Грошово-кредитна політика в моделі IS-LM.

Тема 10. ЕКОНОМІЧНА ДИНАМІКА

Зміст теми

1. Основні засади теорії економічного зростання. Сутність економічного зростання та його показники.
2. Основні положення кейнсіанської теорії економічного зростання. Модель Домара – Харрода.
3. Основні положення неокласичної теорії економічного зростання. Модель Солоу.
4. Джерела економічного зростання.
5. Сутність і структура економічного циклу. Характеристика фаз економічного циклу.

Основні поняття і категорії

Економічне зростання. Економічний розвиток. Екстенсивне та інтенсивне зростання економіки. Природне економічне зростання. Гарантоване зростання. Фактичне зростання. Модель зростання Харрода – Домара. Модель зростання Р. Солоу. Виробнича функція Кобба – Дугласа. Нагромадження капіталу. Капіталоозброєність. Вибуття основного капіталу. Сталий рівень капіталоозброєності. Критична величина інвестицій. Граничні інвестиції. Золоте правило нагромадження капіталу. Економічний цикл. Акселератор.

Проблемні питання

Два способи збільшення обсягів виробництва. Сутність теорій ендогенного зростання. Основні передумови моделі Солоу. Умови формування стійкої капіталоозброєності. Вплив приросту населення на капіталоозброєність. Вплив технічного прогресу на капіталоозброєність через зростання ефективності праці. Технічний прогрес як нескінченний

фактор економічного зростання. Внесок факторів виробництва в економічне зростання. Рівняння, що описує внесок капіталу та праці у приріст продукту. Внесок технічного прогресу в приріст продукту. Рівняння, що описує економічне зростання з урахуванням усіх факторів. Залишок Солоу. Два напрями теорій економічного циклу. Основні теорії економічного циклу. Модель мультиплікатора-акселератора.

Тема 11. ДЕРЖАВА В СИСТЕМІ МАКРОЕКОНОМІЧНОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Зміст теми

1. Роль держави в економічному кругообігу.
2. Фіскальна політика.
3. Сутність монетарної політики.
4. Вплив держави на умови формування економічної рівноваги.

Основні поняття і категорії

Податки. Валові та чисті податки. Державні видатки. Державний бюджет. Позики уряду. Перерозподільна функція держави. Стабілізаційна функція держави. Державні та національні заощадження. Дискреційна фіскальна політика. Недискреційна (автоматична) фіскальна політика. Мультиплікатор податків. Мультиплікатор збалансованого бюджету. Монетарна експансія. Інструменти фіскальної та монетарної політики.

Проблемні питання

Модель економічної рівноваги за методом “витрати – випуск”. Трансформація функції споживання з урахуванням держави. Модель економічної рівноваги за методом “вилучення – ін’єкції”. Вплив держави на кількісну визначеність приватних заощаджень. Вплив державних закупівель і чистих податків на ВВП. Мультиплікатор витрат у змішаній закритій економіці. Спільний вплив фіскальних інструментів на ВВП і державний бюджет. Автоматичні чисті податки як вмонтовані стабілізатори. Стабілізаційний вплив на економіку недискреційної фіскальної політики в умовах падіння та зростання обсягів виробництва. Ефект гальмування динаміки ВВП. Проміжні цілі монетарної політики та проблема їх вибору. Інструменти монетарної політики. Монетарна політика в моделі AD-AS. Монетарна політика на основі каналу “процентна ставка – інвестиції”. Наслідки впливу на економіку стимулюючої монетарної експансії в короткостроковому періоді та їх графічна інтерпретація. Наслідки впливу на економіку монетарної експансії в довгостроковому періоді та їх графічна інтерпретація. Нейтральність грошей у довгостроковому періоді.

Тема 12. ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Зміст теми

1. Відкрита економіка: сутність, види, ознаки.
2. Платіжний баланс відкритої економіки та його структура.
3. Обмінний курс. Валютний ринок. Вплив обмінного курсу на макроекономічну рівновагу.
4. Моделювання малої відкритої економіки. Модель Манделла – Флемінга. Дія фіскальної, монетарної, зовнішньоторговельної та валютної політики в моделі.
5. Макроекономічна політика у відкритій економіці.

Основні поняття і категорії

Відкрита економіка. Мала відкрита економіка. Велика відкрита економіка. Платіжний баланс. Рахунок поточних операцій. Рахунок руху капіталу. Рахунок офіційних резервів. Дефіцит платіжного балансу. Зовнішній борг держави. Обмінний курс. Котирування. Валютний ринок. Фіксований обмінний курс. Фіксований і плаваючий валютні курси. Реальний обмінний курс. Двосторонній і багатосторонній валютні курси. Паритет купівельної спроможності. Девальвація. Ревальвація. Валютна інтервенція. Стерилізація. Модель Манделла – Флемінга. Гранична схильність до імпорту.

Проблемні питання

Сутність і методологія складання платіжного балансу. Еквівалентний обмін цінностей і трансферти. Автономна стаття “Помилки та упущення”. Модель балансу автономних операцій. Резервні активи як регулююча стаття платіжного балансу. Номінальний валютний курс і способи котирування валюти. Модель реального валютного курсу. Вплив зовнішньої торгівлі на умови формування рівноважного ВВП, обчисленого за методом “витрати – випуск”. Функція споживання у відкритій економіці. Вплив зовнішньої торгівлі на умови формування економічної рівноваги, визначеної за методом “вилучення – ін’єкції”. Країна як чистий дебітор або як чистий кредитор. Чинники, що впливають на чистий експорт. Функція чистого експорту. Вплив чистого експорту на ВВП, мультиплікатор витрат у відкритій економіці.

4. ТЕМАТИКА КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

1. Мікро- і макроекономіка: загальні риси та відмінності.
2. Предмет макроекономічної теорії.
3. Методологія макроекономічного аналізу.
4. Етапи розвитку макроекономічної теорії.
5. Макроекономіка та економічна політика держави. Позитивний і нормативний макроаналізи.
6. Єдність і суперечливість цілей макроекономічного розвитку.
7. Вимірювання обсягу виробництва в системі національних рахунків.
8. Одиниці вимірювання та основні показники національного обсягу виробництва (національного продукту).
9. Вимірювання національного обсягу виробництва в системі балансів народного господарства.
10. Особливості формування валового внутрішнього продукту як показника національних рахунків.
11. Структура валового внутрішнього продукту за доходами та витратами.
12. Формування та розподіл національного доходу суспільства.
13. Вимірювання загального рівня цін. Інфлятор і дефлятор обсягу виробництва.
14. Характеристика рівня зайнятості населення. Фрикційне, структурне та циклічне безробіття.
15. Повна зайнятість і потенційний обсяг виробництва. Закон Оукена.
16. Ставка процента: сутність, види та роль у макроекономічних моделях.
17. Якість життя населення: критерії оцінки, показники.
18. Тіньова економіка: причини існування та вплив на розміри ВВП.
19. Макроекономічна рівновага, її види та прості моделі.
20. Модель загальної економічної рівноваги Л. Вальраса.
21. Модель “витрати – випуск” В. Леонтьєва.
22. Необхідність, цілі та інструменти державного регулювання економіки.
23. Формування економічної політики: цільова функція, інструментарій та мультиплікатор.
24. Реалізація економічної політики: проблема колективного вибору та критерій оптимальності.
25. Система пріоритетів в економічній політиці держави.
26. Товарний ринок: об’єкти, суб’єкти, інфраструктура.
27. Моделювання сукупного попиту і його факторів.
28. Моделювання сукупної пропозиції.

29. Рівновага товарного ринку на кейнсіанському, проміжному та класичному відрізках кривої AS.
30. Неокласична теорія макроекономічної рівноваги.
31. Кейнсіанська теорія макроекономічної рівноваги.
32. Дохід, заощадження і споживання в кейнсіанській моделі.
33. Заощадження та інвестиції в рівноважному макроаналізі.
34. Макрорівновага в кейнсіанській моделі доходів і витрат.
35. Мультиплікатор інвестицій: теорія питання та практичне значення для перехідної економіки.
36. Метод “вилучення – ін’єкції” в рівноважному кейнсіанському аналізі.
37. Інфляційний та рецесійний розриви в графічній моделі доходів і витрат.
38. Податки в економіці: сутність, види, роль у державному регулюванні.
39. Податкова система держави, її структура та ефективність за кривою Лаффера.
40. Проблеми удосконалення податкової системи України.
41. Державний бюджет і бюджетна система: роль у регулюванні економіки.
42. Проблеми управління бюджетним дефіцитом і державним боргом.
43. Спрощена кейнсіанська модель фіскальної політики.
44. Мультиплікатори в моделі фіскальної політики.
45. Дискреційна та недискреційна фіскальна політика: загальні риси та відмінності.
46. Проблеми практичної реалізації фіскальної політики.
47. Критика кейнсіанської фіскальної політики монетаристами та прихильниками школи економіки пропозиції.
48. Виникнення і сутність грошей за еволюційною грошовою теорією.
49. Кількісна теорія грошей: генезис і роль у сучасному макроаналізі.
50. Функції, види та властивості грошей.
51. Грошовий ринок: об’єкти, суб’єкти, інфраструктура.
52. Фінансовий ринок України: структура та особливості функціонування.
53. Грошова пропозиція, її величина та структура.
54. Попит на гроші, його величина, структура та моделі.
55. Рівновага грошового ринку.
56. Подвійна рівновага товарного та грошового ринків. Модель IS-LM.
57. Банківська система в інфраструктурі грошового ринку.
58. Основні операції комерційних банків: вплив на пропозицію грошей.

59. Грошовий мультиплікатор і пропозиція грошей в економіці.
60. Центральний банк держави на грошовому ринку.
61. Формування грошового ринку та розвиток банківської системи України.
62. Федеральна резервна система США: досвід регулювання грошового ринку.
63. Цілі та інструменти грошово-кредитної політики.
64. Рестрикційна грошово-кредитна політика.
65. Завдання і механізм дії стимулюючої грошово-кредитної політики.
66. Взаємодія грошово-кредитної та фіскальної політики.
67. Грошово-кредитна політика Національного банку та парламенту України.
68. Ринок праці та його моделі.
69. Безробіття як форма макроекономічної нестабільності.
70. Попит, пропозиція та рівновага на ринку праці.
71. Причини та види безробіття в неокласичній теорії.
72. Наслідки безробіття. Державне регулювання зайнятості.
73. Проблеми збалансованості ринку праці в Україні.
74. Принципи та форми розподілу сукупного доходу суспільства.
75. Нерівність у розподілі доходів: причини та способи вимірювання.
76. Проблема бідності та шляхи її вирішення в ринковій економіці.
77. Інфляція як форма макроекономічної нестабільності.
78. Інфляція попиту та інфляція витрат: причини виникнення і шляхи подолання.
79. Порівняльний аналіз теорій інфляції.
80. Види інфляції та її соціально-економічні наслідки.
81. Антиінфляційне регулювання в короткостроковому періоді.
82. Антиінфляційне регулювання в довгостроковому періоді.
83. Інфляція та безробіття: дискусія про криву Філіпса.
84. Економічна природа стагфляції в теоріях кейнсіанців, монетаристів та прихильників школи раціональних очікувань.
85. Інфляція в економіці України.
86. Демографічні проблеми та соціальна політика держави.
87. Відкрита економіка та форми зовнішньоекономічних зв'язків.
88. Роль зовнішньої торгівлі в макроекономічній рівновазі національного ринку.
89. Регулювання зовнішньоекономічних зв'язків в Україні.
90. Платіжний баланс і його роль у макроекономічній рівновазі національного ринку.
91. Курс валюти та його вплив на макроекономічну рівновагу національного ринку.

92. Проблеми інтеграції економіки України в світове господарство.
93. Економічне зростання: вимірювання, типи, фактори.
94. Кейнсіанські моделі економічного зростання.
95. Неокласичні моделі економічного зростання.
96. Державне регулювання економічного зростання.
97. Циклічність економічного розвитку, види циклів.
98. Цикли ділової активності. Довгі хвилі Кондратьєва.
99. Світова фінансово-економічна криза 2007–2009 рр. у контексті теорії циклічності.
100. Антициклічне регулювання економіки.

5. ЗАДАЧІ

1. Споживчі витрати становлять 250, чисті інвестиції – 50, державні видатки – 75, амортизація – 175, експорт – 25, імпорт – 20, податки – 20. Визначте основні макроекономічні показники.
2. Визначте номінальний і реальний ВВП та розрахуйте всі індекси цін.

Показник		Фірма		
		А	Б	В
Базовий рік	Обсяги виробництва, од.	40	55	85
	Ціни продукції, грош. од.	7	8	9
Поточний рік	Обсяги виробництва, од.	50	60	70
	Ціни продукції, грош. од.	9	10	11

3. Визначте величину амортизації та непрямих податків, якщо заробітна плата становить 150, прибутки фінансових корпорацій – 75, нерозподілений прибуток – 90, податок на прибуток – 45, земельна рента – 23, ВВП становить 450, НД – 370, чисті інвестиції – 17.
4. Визначте номінальний і реальний ВВП та розрахуйте всі індекси цін.

Показник		Фірма		
		А	Б	В
Базовий рік	Обсяги виробництва, од.	120	95	300
	Ціни продукції, грош. од.	40	25	15
Поточний рік	Обсяги виробництва, од.	250	100	250
	Ціни продукції, грош. од.	50	25	30

5. ВВП країни становить 780, ЧВП – 700, НД – 690. Визначте величину чистих інвестицій, якщо інвестиції дорівнюють 250, споживання – 300, державні витрати – 200.
6. Визначте ВВП, якщо валові інвестиції становлять 50, чисті інвестиції – 8, непрямі податки – 15, доходи від оренди товарів з нееластичною пропозицією – 23, амортизація – 42, заробітна плата – 45, нерозподілений прибуток – 30, податок на прибуток – 12, відсоткові доходи – 32.
7. Визначте номінальний і реальний ВВП та розрахуйте всі індекси цін.

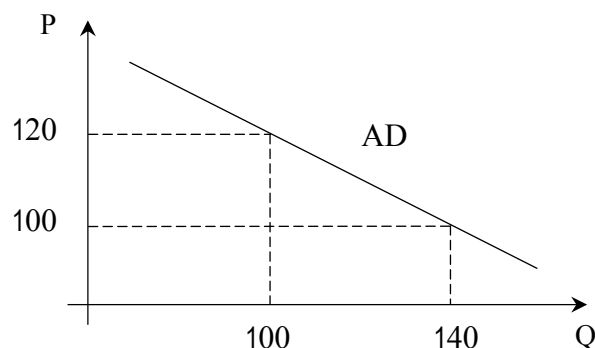
Показник		Фірма		
		А	Б	В
Базовий рік	Обсяги виробництва, од.	300	250	450
	Ціни продукції, грош. од.	1 000	1 200	800
Поточний рік	Обсяги виробництва, од.	325	290	540
	Ціни продукції, грош. од.	1 000	1 200	800

8. ВВП країни становить 750, ЧВП – 675, НД – 550. Визначте величину чистого експорту, якщо чисті інвестиції дорівнюють 150, споживання – 300, державні витрати – 200.
9. Визначте величину непрямих податків, якщо споживчі витрати становлять 350, амортизація – 75, державні видатки – 120, експорт – 50, імпорт – 70, чисті інвестиції – 45, ВВП країни становить 520, ЧВП – 495, НД – 470.
10. Визначте оптимальну ціну (за якої фірма максимізує прибуток), якщо виробнича функція описується рівнянням $Q = 5LK$, капітал зафіксований на рівні $K = 2$, номінальна заробітна плата зафіксована на рівні $w = 200$. До якого випадку (класичного або кейнсіанського) належить крива сукупної пропозиції, побудована в даній економіці?
11. Виробнича функція уявної економіки описується рівнянням $Q = 3LK$, а ринок праці цієї економіки характеризується такими детермінантами: $LD = 25 - 3w/P$, $LS = 7w/P$. Капітал зафіксований на рівні $K = 4$. Реальна заробітна плата зафіксована на рівні 5. Визначте обсяг безробіття та втрати економіки від фіксації реальної заробітної плати.
12. Що відбудеться в економіці, якщо ціни зростуть на 25 %? Виробнича функція має вигляд $Q = 4LK$, капітал зафіксований на рівні $K = 6$, номінальна заробітна плата зафіксована на рівні $w = 20$, $LD = 40 - 2w/P$, $LS = 6w/P$. Визначте обсяги виробництва та зміну кількості зайнятих.
13. Рівноважний рівень реальної заробітної плати становить $w/P = 5$. Що відбудеться, якщо гранична продуктивність праці зросте на 3 ($\Delta MPL = 3$)? Як зміниться реальна заробітна плата? Куди зміститься крива сукупної пропозиції?
14. Визначте необхідний рівень капіталу, якщо відомо, що сукупна пропозиція становить 150, технологічний рівень розвитку становить 5, попит на працю описується рівнянням $LD = 50 - 8w/P$, а пропозиція – $LS = 12w/P$.
15. Гранична продуктивність праці становить 15, а ринок праці цієї економіки характеризується такими детермінантами: $LD = 30 - 2w/P$, $LS = 3w/P$. Реальна заробітна плата зафіксована на рівні 8. Визначте обсяг безробіття та втрати економіки від фіксації реальної заробітної плати порівняно з рівноважним рівнем. Поясніть результати графічно.

16. В економіці країни зайнято 25 млн. осіб. Кількість безробітних становить 6 млн. осіб. Через 1 місяць із загальної чисельності зайнятих 600 тис осіб втратили роботу, а 1,5 млн. осіб припинили пошуки роботи. Визначте за цих умов чисельність зайнятих, кількість безробітних і рівень безробіття.
17. Що відбудеться в економіці, якщо ціни зростуть на $2/3$? Технологічний рівень розвитку становить 7, капітал зафіксований на рівні $K = 5$, номінальна заробітна плата зафіксована на рівні $w = 30$, $LD = 40 - 2w/P$, $LS = 6w/P$. Визначте обсяги втрат у результаті зростання рівня цін. Поясніть результати графічно.
18. Населення України становить близько 49 млн. осіб. 14 млн. осіб – пенсіонери, 10 млн. осіб – діти до 16 років та хворі психіатричних лікарень; 2 млн. осіб припинили пошуки роботи, а кількість офіційно зареєстрованих безробітних становить близько 3 млн. осіб. Визначте кількість зайнятих і рівень безробіття.
19. Визначте оптимальну ціну продукції, якщо гранична продуктивність праці становить 25, а $LD = 50 - 4w/P$, $LS = 6w/P$. До якого випадку (класичного або кейнсіанського) належить крива сукупної пропозиції, побудована в даній економіці, якщо номінальна заробітна плата зафіксована на рівні 10? Поясніть результати графічно.
20. Реальний ВВП країни у поточному році становив 1 150 млрд. євро. Природний рівень безробіття – 6 %, фактичний рівень безробіття – 8 %. Визначте, яким може бути потенційний ВВП у наступному році за законом Оукена.
21. Як має змінитися величина капіталу, вкладеного у виробництво, щоб залишити виробництво на попередньому рівні, якщо ціни зростуть на 50 %? Капітал попереднього періоду зафіксований на рівні $K_0 = 3$, номінальна заробітна плата зафіксована на рівні $w = 24$, $LD = 48 - 3w/P$, $LS = 5w/P$. Поясніть результати графічно.
22. Природний рівень безробіття становить 5 %, фактичний рівень безробіття – 9 %. Визначте величину відставання реального ВВП від потенційного, якщо реальний ВВП становить 500 млн. ум. од.
23. Визначте необхідний рівень капіталу, якщо відомо, що сукупна пропозиція становить 2 000, технологічний рівень розвитку становить 10, попит на працю описується рівнянням $LD = 50 - 2w/P$, а пропозиція – $LS = 8w/P$. Що відбудеться, якщо величина капіталу не зміниться, а реальна заробітна плата буде зафіксована на рівні 7? Поясніть результати графічно.
24. Фрикційне безробіття в економіці країни становить 2 %, структурне – 3 %, а циклічне – 7 %. Якщо за цих умов реальний ВВП становить 150 млн. ум. од., то яким буде потенційний ВВП?

25. Визначте технологічний рівень розвитку, якщо сукупна пропозиція становить 450, капітал зафіксований на рівні $K = 3$, реальна заробітна плата зафіксована на рівні $w = 20$, $LD = 40 - 2w/P$, $LS = 6w/P$. До якого випадку (класичного або кейнсіанського) належить крива сукупної пропозиції, побудована в даній економіці? Що відбудеться, якщо реальна заробітна плата буде зафіксована на рівні 3? Поясніть результати графічно.
26. В економіці країни циклічне безробіття становить 3 %, обсяг ВВП – 500 млрд. ум. од. Визначте рівень потенційного ВВП. Що відбудеться, якщо фактичне безробіття зросте до 7 % при природному рівні 5 %?
27. Природний обсяг виробництва становить 800 од., крива сукупного попиту описується рівнянням $Y = 1\,700 - 15P$. Обсяг виробництва зріс на 30 %, а рівняння сукупного попиту набуло вигляду $Y = 2\,540 - 20P$. На скільки відсотків змінився рівноважний рівень цін?
28. Економіка знаходиться у стані довгострокової рівноваги, сукупна пропозиція дорівнює $Y = 6\,600$. Крива короткострокової сукупної пропозиції $SRAS = P = 1$. $AD = 5,5M/P$. Що відбудеться, якщо рівень цін зросте до 1,5? Втручання центрального банку відсутнє, крива сукупного попиту залишається незмінною. Знайти нове рівноважне значення Y . Що має зробити центральний банк для підтримки довгострокової рівноваги?
29. $LRAS = Y = 8\,000$; $AD = Y = 8\,200 - 2P$. Через певний час обсяг виробництва зростає у 1,5 раза, а сукупний попит змінюється таким чином: $Ad = Y = 12\,350 - 2P$. Як зміниться рівноважний рівень цін?
30. $LRAS = Y = 2\,800$; $SRAS = P = 1$; $AD = Y = 3,5M/P$; $M = 800$. У результаті шоку ціни зросли до рівня 1,4, а обсяг випуску зменшився до 2 500. Визначте новий рівноважний Y і P у короткостроковому і довгостроковому періодах.
31. Крива сукупного попиту подана у такому вигляді:

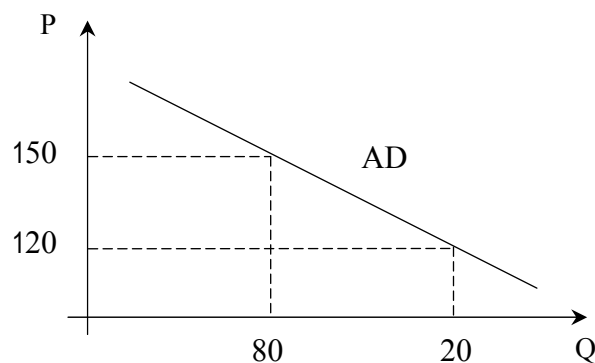
$AS = P = Q - 40$. Чому дорівнює реальний обсяг продукту і рівень цін?

32. Що має зробити центральний банк, якщо хоче збільшити пропозицію грошей на 500? Співвідношення готівки до депозитів становить 0,2, норма резервування – 0,1.
33. Грошова маса становить 100. До чого призведе підвищення інфляції на 20 % порівняно з попереднім періодом ($\pi_1 = 1,2\pi_0$), якщо реальна відсоткова ставка становить 20 %, початковий рівень інфляції – 10 %?
34. Оберіть грошову базу, якщо держава бажає збільшити грошову масу на 260 ум. од. при зростанні номінальної відсоткової ставки вдвічі. Початкова грошова база – 750 ум. од., ставка резервування – 0,05, співвідношення готівки до депозитів – 0,2.
35. Економіка знаходиться у стані довгострокової рівноваги, сукупна пропозиція дорівнює $LRAS = 8\ 800$. Поточний рівень цін становить 1,5, сукупний попит описується рівнянням $AD = 9M/P$. Що відбудеться, якщо рівень цін зросте до 2,25? Втручання центрального банку відсутнє, крива сукупного попиту залишається незмінною. Знайти нове рівноважне значення Y . Що має зробити центральний банк для підтримки довгострокової рівноваги?
36. Що має зробити центральний банк, якщо хоче збільшити пропозицію грошей на 1 500 ум. од.? Співвідношення готівки до депозитів становить 0,6; норма резервування – 0,2.
37. Економіка знаходиться у стані довгострокової рівноваги, сукупна пропозиція дорівнює $LRAS = 12\ 000$. Крива короткострокової сукупної пропозиції дорівнює 1,5; $AD = 7,5M/P$. Що відбудеться, якщо рівень цін зросте до 2,5? Втручання центрального банку відсутнє, крива сукупного попиту залишається незмінною. Знайти нове рівноважне значення Y . Що має зробити центральний банк для підтримки довгострокової рівноваги?
38. Заповніть таблицю:

Y	C	S	MPC	MPS
400		-40		
450		-30		
500		0		
550		20		
600		0		
650		20		
700		35		
750		45		
800		50		

39. Споживання домогосподарств описується функцією: $C = 20 + 0,8Y$, ставка податку – 10 %, загальний дохід – 500 ум. од., дотації – 30 ум. од. Визначте обсяг заощаджень і середню норму споживання.

40. Інвестиційна функція задана рівнянням $I = 1\,000 - 40r$. Визначте обсяг інвестицій, якщо номінальна відсоткова ставка дорівнює 10 %, темпи інфляції – 1,85 %.
41. Яким має бути національний дохід, якщо автономне споживання – 200, гранична схильність до споживання – 0,7; податкова ставка – 205, щоб задовольнити попит підприємств на інвестиції в обсязі 240?
42. Автономні інвестиції становлять 1 500, коефіцієнт еластичності інвестицій до реальної відсоткової ставки – 0,4; реальна відсоткова ставка – 10 %. Визначте, що станеться в майбутньому періоді, якщо автономні інвестиції зростуть на чверть, а реальна відсоткова ставка зменшиться на 2 %.
43. Виробнича функція уявної економіки описується рівнянням $Q = 15LK$, а ринок праці цієї економіки характеризується такими детермінантами: $LD = 25 - 2w/P$, $LD = 3w/P$. Капітал зафіксований на рівні $K = 4$. Реальна заробітна плата зафіксована на рівні 5. Визначте обсяг безробіття та втрати економіки від фіксації реальної заробітної плати.
44. Економіка знаходиться у стані довгострокової рівноваги, сукупна пропозиція дорівнює $LRAS = 9\,000$. Крива короткострокової сукупної пропозиції дорівнює 1,5; $AD = 7,5M/P$. Що відбудеться, якщо рівень цін зросте до 2,5? Втручання центрального банку відсутнє, крива сукупного попиту залишається незмінною. Знайдіть нове рівноважне значення Y . Що має зробити центральний банк для підтримки довгострокової рівноваги?
45. Споживчі витрати становлять 160, чисті інвестиції – 25, державні видатки – 75, амортизація – 75, експорт – 25, імпорт – 20, податки – 35. Визначте основні макроекономічні показники.
46. Що відбудеться в економіці, якщо ціни зростуть на 25 %? Виробнича функція має вигляд $Q = 7LK$, капітал зафіксований на рівні $K = 5$, номінальна заробітна плата зафіксована на рівні $w = 20$, $LD = 64 - 6w/P$, $LS = 10w/P$. Визначте обсяги виробництва та зміну кількості зайнятих.
47. Крива сукупного попиту подана у такому вигляді:

- $AS = P = Q - 30$. Чому дорівнює реальний обсяг продукту і рівень цін?
48. ВВП країни становить 750, ЧВП – 675, НД – 550. Визначте величину чистого експорту, якщо чисті інвестиції дорівнюють 150, споживання – 300, державні витрати – 200.
  49. Гранична продуктивність праці становить 25, а ринок праці уявної економіки характеризується такими детермінантами: $LD = 60 - 4w/P$, $LS = 8w/P$. Реальна заробітна плата зафіксована на рівні 4. Визначте обсяг безробіття та втрати економіки від фіксації реальної заробітної плати.
  50. $LRAS = 500$, $AD = 750 - 2P$. Через певний час обсяг виробництва зростає у 1,5 рази, а сукупний попит змінюється таким чином: $AD = 1250 - 2P$. Як зміниться рівноважний рівень цін?
  51. Що відбудеться в економіці, якщо ціни зростуть на 20%? Гранична продуктивність праці становить 24, номінальна заробітна плата зафіксована на рівні $w = 24$, $LD = 30 - 2w/P$, $LS = 4w/P$. Визначте обсяги виробництва та зміну кількості зайнятих.
  52. Економіка знаходиться у стані довгострокової рівноваги, сукупна пропозиція дорівнює $LRAS = 8800$. Крива короткострокової сукупної пропозиції дорівнює 1,5; $AD = 6M/P$. Що відбудеться, якщо рівень цін зросте до 2? Втручання центрального банку відсутнє, крива сукупного попиту залишається незмінною. Знайдіть нове рівноважне значення Y . Що має зробити центральний банк для підтримки довгострокової рівноваги?
  53. ВВП країни становить 780, ЧВП – 700, НД – 690. Визначте величину амортизації, якщо інвестиції дорівнюють 250, споживання – 300, державні витрати – 200.
  54. $LRAS = 6600$, $AD = 7000 - 4P$. Через певний час обсяг виробництва зростає у 1,4 рази, а сукупний попит змінюється таким чином: $AD = 9690 - 3P$. Як зміниться рівноважний рівень цін?
  55. Національна економіка характеризується такими даними: $C = 500 + 0,8Y$; $I = 250 - 160r$; $X_N = 150 - 0,25Y - 400r$; $L_D = 0,5Y - 750r$; $G = 500$; $M_S = 900$, $T = 25\%$. Визначте рівноважні значення доходу і відсоткової ставки при $P_0 = 1,25$ і $P_1 = 1,5$.
  56. Економіка країни характеризується такими даними: номінальний обсяг грошей, що знаходиться в економіці, становить 900, попит на гроші описується рівнянням $LD = 500 - 125r$; обсяг заощаджень становить 20% від доходу; інвестиційна функція описується рівнянням $I = 250 - 50r$. Визначте рівень цін, який забезпечує загальноекономічну рівновагу, якщо ефективний попит становить 300.

57. Економіка країни характеризується такими даними: $M_s = 750$, $LD = 600 - 200r$; обсяг заощаджень становить 25 % від доходу, інвестиційна функція описується рівнянням $I = 250 - 80r$. Визначте рівень цін, який забезпечує загальноекономічну рівновагу, якщо ефективний попит становить 200.
58. Національна економіка характеризується такими даними: $C = 600 + 0,75Y$; $I = 250 - 75r$; $X_N = 400 - 0,4Y - 200r$; $LD = 0,6Y - 600r$; $G = 400$; $M_s = 900$, $T = 120$. Визначте рівноважні значення доходу та відсоткової ставки при $P_0 = 1,4$ та $P_1 = 1,75$.
59. Споживання домогосподарств описується функцією: $C = 20 + 0,8Y$, ставка податку – 10 %, загальний дохід – 500 ум. од., дотації – 30 ум. од. Визначте обсяг заощаджень та середню норму споживання.
60. Економіка знаходиться у стані довгострокової рівноваги, сукупна пропозиція дорівнює $Y = 6\,600$. Крива короткострокової сукупної пропозиції $SRAS = P = 1$; $AD = 5,5M/P$. Що відбудеться, якщо рівень цін зросте до 1,5? Втручання центрального банку відсутнє, крива сукупного попиту залишається незмінною. Знайдіть нове рівноважне значення Y . Що має зробити центральний банк для підтримки довгострокової рівноваги?
61. Економіка країни описується рівняннями: $C = 600 + 0,9Y$; $I = 1\,500 - 50r$; $G = 200$; $T = 30\%$; $LD = 0,6Y - 400r$; $M_s = 2\,500$. Визначте рівноважний дохід і відсоткову ставку при зміні рівня цін з 1,5 до 2.
62. $LRAS = Y = 2\,800$; $SRAS = P = 1$; $AD = Y = 3,5M/P$; $M = 800$. У результаті шоку ціни зросли до рівня 1,4, а обсяг випуску зменшився до 2 500. Визначте новий рівноважний Y і P у короткостроковому і довгостроковому періодах.
63. Економіка країни описується рівняннями: $I = 500 - 80r$; $G = 400$; $T = 150$; $S = 0,4Y$; $LD = 0,6Y - 800r$; $M_s = 1\,600$. Визначте рівноважний дохід і відсоткову ставку при зміні рівня цін з 1,5 до 2.
64. Яким має бути національний дохід, якщо автономне споживання – 200, гранична схильність до споживання – 0,7; податкова ставка – 205, щоб задовольнити попит підприємств на інвестиції в обсязі 240?
65. Грошова маса становить 100. До чого призведе підвищення інфляції на 20 % порівняно з попереднім періодом ($\pi_1 = 1,2 \pi_0$), якщо реальна відсоткова ставка становить 20 %, початковий рівень інфляції – 10 %?
66. Економіка країни описується рівняннями: $C = 500 + 0,6Y$; $I = 250 - 50r$; $G = 300$; $N_x = 500 - 0,25Y - 300r$; $T = 20\%$; $LD = 0,7Y - 300r$; $M_s = 840$. Визначте рівноважний дохід і відсоткову ставку при зміні рівня цін з 1,25 до 1,5.

67. Економіка знаходиться у стані довгострокової рівноваги, сукупна пропозиція дорівнює $Y = 6\ 600$. Крива короткострокової сукупної пропозиції $SRAS = P = 1$; $AD = 5,5M/P$. Що відбудеться, якщо рівень цін зросте до 1,5? Втручання центрального банку відсутнє, крива сукупного попиту залишається незмінною. Знайти нове рівноважне значення Y . Що має зробити центральний банк для підтримки довгострокової рівноваги?
68. Яким має бути національний дохід, якщо автономне споживання – 200, гранична схильність до споживання – 0,7, податкова ставка – 20%, щоб задовольнити попит підприємств на інвестиції в обсязі 240?
69. Закрита економіка описується рівняннями: $C = 500 + 0,6Y$; $I = 250 - 50r$; $G = 300$; $N_x = 500 - 0,25Y - 300r$; $T = 300$; $LD = 0,7Y - 300r$; $M_s = 840$. Визначте рівноважний дохід і відсоткову ставку при зміні рівня цін з 1,1 до 1,3.
70. Економіка країни описується рівняннями: $I = 600 - 40r$; $G = 400$; $T = 25\%$; $S = 0,2Y$; $LD = 0,8Y - 600r$; $M_s = 2\ 600$. Визначте рівноважний дохід і відсоткову ставку при зміні рівня цін з 1,5 до 2.

6. ПИТАННЯ ДО ІСПИТУ

1. Місце макроекономіки у системі економічних наук. Особливості макроекономіки як науки.
2. Методологія макроекономічного аналізу економіки.
3. Макровеличини та їх вимірювання.
4. Агрегування і моделювання в макроекономіці. Особливості змінних, що використовуються в макромоделях.
5. Схема економічного кругообігу: основні ринки, сектори та взаємодія між ними.
6. Система національних рахунків як міжнародний стандарт макроекономічного рахівництва.
7. ВВП як основний показник системи національних рахунків. Методи його розрахунку.
8. ВВП, ВНП, валовий національний використовуваний дохід та інші показники системи національних рахунків.
9. Номінальний і реальний ВВП. Проблема вимірювання зміни рівня цін в економіці.
10. Вимірювання загального рівня цін. Номінальні та реальні макропоказники.
11. Зайнятість і безробіття: класифікація населення щодо участі в економічній діяльності, показники безробіття.
12. Зайнятість населення та її показники. Потенційний і фактичний обсяги виробництва.
13. Види безробіття. Природний рівень безробіття. Економічний цикл.
14. Механізм ринку праці: класична школа.
15. Механізм ринку праці: кейнсіанська школа. Причини жорсткості заробітної плати.
16. Втрати від безробіття. Закон Оукена.
17. Поняття товарного ринку.
18. Сукупний попит. Нецінові фактори сукупного попиту.
19. Сукупна пропозиція. Нецінові фактори сукупної пропозиції.
20. Модель AD-AS як базова модель економічної рівноваги. Ефект храповика.
21. Поняття грошового ринку. Ставка процента. Грошові агрегати.
22. Ставка процента, її зміст і роль у макроекономічних моделях.
23. Пропозиція грошей.
24. Попит на гроші.
25. Рівновага на грошовому ринку.
26. Цілі та види грошово-кредитної політики.
27. Інструменти грошово-кредитної політики.
28. Сутність і види інфляції.

29. Інфляція попиту.
30. Інфляція витрат.
31. Механізм виникнення інфляційної спіралі.
32. Причини та наслідки інфляції.
33. Зв'язок між інфляцією та безробіттям.
34. Боротьба з інфляцією.
35. Доходи домогосподарств.
36. Використання кривої Лоренца та коефіцієнта Джині для аналізу індивідуального розподілу доходів.
37. Кейнсіанська функція споживання.
38. Поняття інвестицій. Фактори, що впливають на їх обсяг.
39. Ринок інвестицій та заощаджень і його моделювання.
40. Інвестиційна функція: класичний підхід.
41. Інвестиційна функція: кейнсіанський підхід.
42. Роль інвестицій у сукупних витратах. Мультиплікатор інвестицій.
43. Рівновага сукупного попиту та пропозиції. Кейнсіанська модель рівноваги (“Кейнсіанський хрест”).
44. Рецесійний розрив у кейнсіанській моделі рівноваги та його подолання.
45. Інфляційний розрив у кейнсіанській моделі рівноваги та його подолання.
46. Рівновага товарного ринку та її відображення в кривій IS. Моделювання кривої IS.
47. Рівновага грошового ринку та її відбиття в кривій LM. Моделювання кривої LM.
48. Подвійна рівновага товарного і грошового ринків. Модель IS-LM.
49. Державні видатки. Податкова політика: вплив податків на доходи бюджету.
50. Види та ефективність бюджетно-податкової політики.
51. Бюджетний дефіцит і джерела його фінансування.
52. Державний борг.
53. Вплив бюджетного дефіциту і державного боргу на економіку.
54. Управління зовнішнім боргом.
55. Відкрита економіка. Платіжний баланс. Основне рівняння платіжного балансу.
56. Валютний курс: сутність і типологія, вплив на макроекономічну рівновагу.
57. Модель Манделла – Флемінга – модель малої відкритої економіки.
58. Макроекономічна політика у відкритій економіці за умов гнучкого валютного курсу.
59. Макроекономічна політика у відкритій економіці за умов фіксованого валютного курсу.

60. Економічне зростання: вимірювання, типологія, основні фактори.
61. Неокласичні моделі економічного зростання.
62. Кейнсіанські моделі економічного зростання.
63. Макроекономічна рівновага: сутність, види та її відбиття в моделі економічного кругообігу.
64. Формування і реалізація економічної політики держави: цільова функція, інструментарій, мультиплікатор, лаг, критерій оптимальності.
65. Макроекономічне регулювання: необхідність, цілі, засоби впливу. Практика регулювання перехідної економіки.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна література

1. Агапова Т. А. Макроэкономика : учебник / Т. А. Агапова, С. Ф. Серегина. – М. : ДИС, 1997. – 416 с.
2. Батура О. В. Макроекономіка : навчальний посібник / О. В. Батура, О. Ф. Івашина, Л. Ф. Новікова. – К. : ЦУЛ, 2007. – 236 с.
3. Вечканов Г. С. Макроэкономика / Г. С. Вечканов, Г. Р. Вечканова. – 7-е изд. – СПб. : Питер, 2006. – 256 с.
4. Гукасьян Г. М. Экономическая теория: Микроэкономика. Макроэкономика. Практикумы / Г. М. Гукасьян, Г. А. Маховикова, В. В. Амосова. – СПб. : Питер, 2003. – 400 с.
5. Кривцов О. С. Макроекономіка у запитаннях та відповідях : навчальний посібник / О. С. Кривцов, В. М. Бережний, В. М. Онегіна ; Мін-во освіти і науки України. – Х. : Факт, 2003. – 199 с.
6. Кушнір В. С. Мікро- та макроекономіка : навчальний посібник / В. С. Кушнір ; ред. С. М. Смоленський ; Мін-во освіти і науки України. – К. : ІНКІС : ЦНЛ, 2006. – 256 с.
7. Макаренко М. І. Макроекономіка : курс лекцій. Для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня “бакалавр” галузі знань 0305 “Економіка і підприємництво” усіх напрямів підготовки / М. І. Макаренко, Т. О. Семененко ; Державний вищий навчальний заклад “Українська академія банківської справи Національного банку України”. Каф-ра теорет. і прикладної економіки. – Суми : ДВНЗ “УАБС НБУ”, 2010. – 152 с.
8. Макконнелл К. Р. Аналітична економія. Принципи, проблеми і політика : в 2 ч. Ч. 1: Макроекономіка / К. Р. Макконнелл, С. Л. Брю. – Львів : Просвіта, 1997. – 671 с.
9. Макроекономіка : методичні рекомендації. Для студентів економічного факультету всіх спеціальностей заочної форми навчання. – Суми : Ініціатива, 1999. – 62 с.
10. Макроекономіка : навчальний посібник / І. І. Вініченко [та ін.] ; Мін-во освіти і науки України, Запорізький ін-т держ. та муніципального управління. – К. : ЦНЛ, 2006. – 176 с.
11. Макроэкономика : учебник / под ред. В. М. Гальперина. – 2-е изд., перераб. и доп. – СПб. : СПбГУЭФ, 1997. – 719 с.
12. Мікроекономіка і макроекономіка : підручник / за ред. С. Будаговської. – К. : Основи, 1998. – 518 с.
13. Панчишин С. М. Макроекономіка / С. М. Панчишин. – К. : Либідь, 2001. – 616 с.
14. Савченко А. Г. Макроекономіка : навчально-методичний посібник для самост. вивч. дисц. / А. Г. Савченко, Д. М. Євдокимова ; Мін-во освіти і науки України, ДВНЗ “КНЕУ ім. Вадима Гетьмана”. – К. : КНЕУ, 2008. – 256 с.
15. Савченко А. Г. Макроекономіка : підручник / А. Г. Савченко ; Мін-во освіти і науки України, КНЕУ. – 2-ге вид., без змін. – К. : КНЕУ, 2007. – 448 с.
16. Харкянен Л. В. Макроекономіка : навчальний посібник / Л. В. Харкянен. – 2-ге вид. – К. : Каравела, 2008. – 176 с.

Додаткова література

17. Агапова Т. А. Макроэкономика : учебник / Т. А. Агапова, С. Ф. Серегина ; ред. А. В. Сидорович ; МГУ им. М. В. Ломоносова. – 4-е изд., перераб. и доп. – М. : ДИС, 2001. – 448 с.
18. Бугаян И. Р. Макроэкономика : учебное пособие / И. Р. Бугаян. – Ростов-на-Дону : Феникс, 2000. – 352 с.
19. Гайгер Л. Т. Макроэкономическая теория и переходная экономика / Л. Т. Гайгер ; пер. с англ. – М. : Инфра-М, 1996. – 560 с.
20. Гукасян Г. М. Экономическая теория: Микроэкономика. Макроэкономика. Практикумы / Г. М. Гукасян, Г. А. Маховикова, В. В. Амосова. – СПб. : Питер, 2003. – 400 с.
21. Дорнбуш Р. Макроекономіка : підручник / Р. Дорнбуш, С. Фишер ; пер. з англ. – К. : Основи, 1996. – 814 с.
22. Дорнбуш Р. Макроэкономика : учебник / Р. Дорнбуш, С. Фишер ; пер. с англ. – М. : МГУ ; Инфра-М, 1997. – 784 с.
23. Ивашковский С. Н. Экономика для менеджеров: микро- и макроуровень : учебное пособие / С. Н. Ивашковский. – М. : Дело, 2002. – 440 с.
24. Ивашковский С. Н. Макроэкономика : учебник / С. Н. Ивашковский. – 2-е изд., испр., доп. – М. : Дело, 2002. – 472 с.
25. Кейнс Дж. М. Общая теория занятости, процента и денег / Дж. М. Кейнс ; пер. с англ. – М. : Прогресс, 1978. – 476 с.
26. Киреев А. П. Международная экономика : в 2 ч. Ч. 2: Международная макроэкономика: открытая экономика и макроэкономическое программирование : учебное пособие / А. П. Киреев. – М. : Междун. отношения, 2000. – 488 с.
27. Классики кейнсианства : в 2 т. / Р. Харод. – М. : Экономика, 1997. – Т. 1. – 416 с.
28. Классики кейнсианства : в 2 т. / Э. Хансен. – М. : Экономика, 1997. – Т. 2. – 420 с.
29. Корнейчук Б. В. Макроэкономика. Тесты и задачи / Б. В. Корнейчук, Л. Г. Симкина. – СПб. : Нева ; М. : ОЛМА-ПРЕСС Образование, 2002. – 224 с.
30. Кочура Є. В. Моделювання макроекономічної динаміки : навчальний посібник / Є. В. Кочура, В. М. Косарев ; Мін-во освіти і науки України, Дніпропетровський ун-т економіки та права. – К. : ЦНЛ, 2003. – 236 с.
31. Кривцов О. С. Макроекономіка у запитаннях та відповідях / О. С. Кривцов, В. М. Бережний, В. М. Онегіна. – Х. : Факт, 2003. – 199 с.
32. Кучерявенко І. А. Макроекономіка : практикум / І. А. Кучерявенко. – 3-тє вид., стер. – К. : Вікар, 2008. – 239 с.
33. Макаренко М. І. Бюджетно-монетарне регулювання цін в перехідній економіці України / М. І. Макаренко. – К. : Знання України, 2002. – 304 с.
34. Макконнелл К. Р. Экономикс. Книга 1: Принципы, проблемы и политика / К. Р. Макконнелл, С. Л. Брю / пер. с англ. 13-го изд. – М. : Инфра-М, 2000. – 454 с.

35. Макроэкономика : Сборник заданий для студентов заочной формы обучения. – Сумы : Инициатива, 1998. – 53 с.
36. Макроэкономика : учебное пособие. – М. : Новое знание, 2002. – 462 с.
37. Малиш Н. А. Макроекономіка : навчальний посібник / Н. А. Малиш ; МАУП. – К. : МАУП, 2003. – 184 с.
38. Микроэкономика. Макроэкономика. Практикумы. – СПб. : Питер, 2003. – 400 с.
39. Мэнкью Н. Г. Макроэкономика / Н. Г. Мэнкью ; пер. с англ. – М. : МГУ, 1994. – 736 с.
40. Овчинников Г. П. Микроэкономика. Макроэкономика : в 2 т. / Г. П. Овчинников. – СПб. : Изд-во Михайлова В. А., 1997. – Т. 1. – 752 с.
41. Панчишин С. М. Макроекономіка : Тести і задачі / С. М. Панчишин. – К. : Либідь, 2002. – 216 с.
42. Пашута М. Т. Прогнозування та макроекономічне планування : навчальний посібник / М. Т. Пашута, А. В. Калина. – К. : МАУП, 1998. – 192 с.
43. Протас В. Ф. Макроэкономика: структурно-логические схемы : учебное пособие / В. Ф. Протас. – М. : Банки и биржи ; ЮНИТИ, 1997. – 271 с.
44. Сакс Д. Д. Макроэкономика. Глобальный подход / Д. Д. Сакс, Ф. Б. Ларрен ; пер. с англ. – М. : Дело, 1996. – 848 с.
45. Селищев А. С. Макроэкономика : учебник для вузов / А. С. Селищев. – СПб. : Питер, 2000. – 448 с.
46. Семюельсон П. А. Макроекономіка / П. А. Семюельсон, В. Д. Нордгауз ; пер. з англ. – К. : Основи, 1995. – 558 с.
47. Соболев В. М. Макроэкономика : учебное пособие / В. М. Соболев. – Х. : Студцентр, 1997. – 224 с.
48. Соколинский В. М. Макроэкономическая политика в переходный период / В. М. Соколинский, М. Н. Исалова. – М. : Зенит, 1994. – 160 с.
49. Солонінко К. С. Макроекономіка : навчальний посібник / К. С. Солонінко. – К. : ЦУЛ, 2002. – 320 с.
50. Тренев Н. Н. Макроэкономика: современный взгляд : учебное пособие / Н. Н. Тренев. – М. : Приор, 2001. – 352 с.
51. Туманова Е. А. Макроэкономика. Элементы продвинутого подхода : учебник / Е. А. Туманова, Н. Л. Шагас. – М. : ИНФРА-М, 2004. – 400 с.
52. Усоскин В. М. Денежный мир Милтона Фридмена / В. М. Усоскин. – М. : Мысль, 1989. – 173 с.
53. Фельдерер Б. Збірник вправ з макроекономіки / Б. Фельдерер, Ш. Хомбург. – К. : Либідь ; Нічлава, 1998. – 124 с.
54. Фельдерер Б. Макроекономіка і нова макроекономіка : підручник / Б. Фельдерер, Ш. Хомбург ; пер. з нім. – К. : Либідь ; Нічлава, 1998. – 464 с.
55. Фридман М. Количественная теория денег / М. Фридман ; пер. с англ. – М. : Эльф-пресс, 1996. – 131 с.
56. Харрис Л. Денежная теория / Л. Харрис ; пер. с англ. – М. : Прогресс, 1990. – 750 с.
57. Хикс Дж. Р. Стоимость и капитал / Дж. Р. Хикс ; пер. с англ. – М. : Прогресс, 1993. – 488 с.

Додаток А

Схема вибору номера контрольного завдання

		Остання цифра шифру залікової книжки									
		0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Передостання цифра шифру	0	1 (70) п	2 (69) п	3 (68) п	4 (67) п	5 (66) п	6 (65) п	7 (64) п	8 (63) п	9 (62) п	10 (61) п
	1	11 (60) п	12 (59) п	13 (58) п	14 (57) п	15 (56) п	16 (55) п	17 (54) п	18 (53) п	19 (52) п	20 (51) п
	2	21 (50) п	22 (49) п	23 (48) п	24 (47) п	25 (46) п	26 (45) п	27 (44) п	28 (43) п	29 (42) п	30 (41) п
	3	31 (40) п	32 (39) п	33 (38) п	34 (37) п	35 (36) п	36 (35) п	37 (34) п	38 (33) п	39 (32) п	40 (31) п
	4	41 (30) п	42 (29) п	43 (28) п	44 (27) п	45 (26) п	46 (25) п	47 (24) п	48 (23) п	49 (22) п	50 (21) п
	5	51 (20) п	52 (19) п	53 (18) п	54 (17) п	55 (16) п	56 (15) п	57 (14) п	58 (13) п	59 (12) п	60 (11) п
	6	61 (10) п	62 (9) п	63 (8) п	64 (7) п	65 (6) п	66 (5) п	67 (4) п	68 (3) п	69 (2) п	70 (1) п
	7	71 (1) п	72 (2) п	73 (3) п	74 (4) п	75 (5) п	76 (6) п	77 (7) п	78 (8) п	79 (9) п	80 (10) п
	8	81 (11) п	82 (12) п	83 (13) п	84 (14) п	85 (15) п	86 (16) п	87 (17) п	88 (18) п	89 (19) п	90 (20) п
	9	91 (21) п	92 (22) п	93 (23) п	94 (24) п	95 (25) п	96 (26) п	97 (27) п	98 (28) п	99 (29) п	100 (30) п

Додаток Б

Зразок оформлення титульного аркуша контрольної роботи

Державний вищий навчальний заклад
“Українська академія банківської справи
Національного банку України”
Кафедра теоретичної і прикладної економіки

КОНТРОЛЬНА РОБОТА

з макроекономіки

Виконав: *студент 2 курсу
група ЗБС-82
Іваненко Іван Петрович
(номер залікової книжки)*

Перевірив: _____

Суми – 2012

Додаток В

Основні позначення, використані в посібнику

A – амортизація
AD – сукупний попит
AE – сукупні витрати
APC – середня схильність до споживання
APS – середня схильність до заощаджень
AS – сукупна пропозиція
b – облігація, цінний папір
C – споживання, споживчі витрати
C' – автономне споживання
D_i – використовуваний дохід
E – 1) точка рівноваги; 2) витрати
F – 1) повна зайнятість; 2) позначення зовнішньоекономічних параметрів
G – 1) державні закупівлі товарів та послуг, державні витрати; 2) позначення валових параметрів
GDP – валовий внутрішній продукт
GNP – валовий національний продукт
i – номінальна ставка процента
I – 1) інвестиції; 2) індекс; 3) дохід
k – коефіцієнт мультиплікації
K – капітал
L – праця
LD – попит на гроші як на ліквідний актив
LD – пропозиція праці
LS – попит на працю
LRAS – довгострокова крива сукупної пропозиції
M – гроші
MB – грошова база
MPC – гранична схильність до споживання
MPS – гранична схильність до заощаджень
M_D – попит на гроші
M_S – пропозиція грошей
MULT_b – мультиплікатор бюджету
MULT_d – депозитний мультиплікатор
MULT_g – мультиплікатор державних витрат
MULT_i – мультиплікатор інвестицій
MULT_k – кредитний мультиплікатор
MULT_m – грошовий мультиплікатор
MULT_t – мультиплікатор податків
MULT_x – мультиплікатор зовнішньої торгівлі (експорту)

N – 1) позначення чистих показників; 2) позначення показників національного виробництва
 NDP – чистий внутрішній продукт
 NNP – чистий національний продукт
 N_t – чисті податки
 P – ціна, загальний рівень цін
 Q – реальний (фізичний) обсяг виробництва
 r – 1) реальна ставка процента; 2) ставка податку
 R – 1) рента; 2) сума податку
 rr – норма обов'язкових банківських резервів
 RR – сума обов'язкових банківських резервів
 S – 1) заощадження; 2) пропозиція; 3) субсидії
 T – податки
 U – рівень безробіття
 U^* – природний рівень безробіття
 w – номінальна заробітна плата
 X – експорт
 X_n – чистий експорт
 Y – обсяг виробництва, випуск, продукт, дохід
 Y^* – потенційний обсяг виробництва, випуску, продукту, доходу
 Y_n – номінальний обсяг виробництва, випуску, продукту, доходу
 Y_r – реальний обсяг виробництва, випуску, продукту, доходу
 π – темп інфляції

Навчальне видання

МАКРОЕКОНОМІКА

Методичні рекомендації

Укладачі:

Гузь Марина Михайлівна
Олексіч Дмитро Володимирович

Редагування *Г. М. Нужненко*

Технічне редагування *І. О. Кругляк*

Комп'ютерна верстка *В. А. Івакін*

Підписано до друку 07.02.2012. Формат 60x90/16. Гарнітура Times.

Обл.-вид. арк. 1,7. Умов. друк. арк. 2,6. Зам. № 1128

Видавець і виготовлювач

Державний вищий навчальний заклад

“Українська академія банківської справи Національного банку України”
вул. Петропавлівська, 57, м. Суми, 40000, Україна, тел. (542) 61-93-37

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру видавців, виготівників
і розповсюджувачів видавничої продукції: серія ДК, № 3160 від 10.04.2008